

(bibliotekar Carl Dumreicher), det færøske bygdehjem (professor Christian Matras), ingeniørens (komponisten Knudåge Riisager), gårdmandens (maleren William Scharff) og politikerens (Ellen Hørup) hjem. Det kan naturligvis ikke undgås, at bidragene i en sådan samling — også set fra en historikers synspunkt — bliver af højst forskellig værdi. Betragtet ud fra det, der må være seriens hovedformål, at give et indtryk af livets gang i hjemmet og dets udseende, da skiller den ene halvdel sig klart fra den anden halvdel. I Peter Freuchens afsnit ser vi tydeligt for os familieliv og dagens gang med skildringer af indkøb, måltider, hygiejniske forhold o. m. a., der næsten lader os træde ind i hjemmet. Hos redaktør Flor er særlig omtalen af udstyret for tjenstfuld foruden nogle udmærkede personskildringer, som i denne forbindelse må træde i anden række. Skattedirektør Christophersens bidrag med billeder af livet i det lille tjenestemandshjem er overordentlig vellykket, det samme gælder William Scharffs indgående omtale af det nordsjællandske gårdmandshjem. Fremmedartet er professor Matras barndomshjem på Færøerne, men også han har forstået at lægge vægt på hjemmets udseende og livet i det. De andre bidrag turde også være underholdende, men ikke af så almen interesse, fordi forfatterne mest har lagt vægt på personskildringer af forældrene. Bogen hører imidlertid til de gode blandt de bøger, der bringer historien til et publikum, som ellers ikke lærer den at kende, og måske kan den stimulere til yderligere historisk læsning.

Vagn Dybdahl.

Anders Vigen: En bogtrykkerslægt II. Poul Hertz. (Hertz, Bogtrykkergården, 1953). 123 s.

I 1928 udsendte bogtrykker Poul Hertz under titlen »En bogtrykkerslægt« en bog om farfaderen Sylvester og faderen Vilhelm Hertz, henholdsvis 1. og 2. redaktør og udgiver af Vejle Amts Avis. I 125-året for grundlæggelsen har den del af det gamle firma, der som bogtrykkeri i 1905 udskilte sig og flyttede til København, udgivet en lille bog om Poul Hertz selv, der var tredje generation.

Anders Vigen har fået et godt billede frem af et tilsyneladende ret sparsomt kildemateriale. Poul Hertz blev født i 1870, først er skoleårene i Vejle og Sorø emnet, og efter en kort omtale af læretiden i Odense følger et afsnit om årene som redaktør og bladudgiver med småtræk af det politiske liv i byen og af Poul Hertz' moderne journalistik. Efter flytningen til København er det især Hertz' betydning for bogtrykkerfaget, som optager skildringen, her kunne der dog sikkert have været sagt noget mere om hans kamp mod fagets prisaftaler; hans indsats for dansk ugepresse med bladet »Verden og vi« vurderes med rette højt.

Vagn Dybdahl.

Vilh. la Cour: Livet begynder. (Haase, 1953).

Vilhelm la Cour har et omstridt navn. Lige meget hvad han giver fra sig, forstår han at charmere og irritere sin læser. Hans store fortrin og hans ikke få fejl hænger i en mærkværdig grad udenpå manden, lige ud til stilens mindste enkeltheder er han helt sig selv. Nu fyldte han 70 til jul; det er højst forbausende, at også den mand går hen og bliver gammel, for når han skriver erindringer, mærker man intet til alderen; han er, som han altid har været: stolt og selvbevidst, uforsonlig og ubarmhjertig, ydmyg og taknemlig. Rundet

af Danmarks bedste slægter: Barfod, Birkedal og la Cour (til Skærsø), dybt bundet til den nationale, nordiske og kristeligt-grundtvigske vækkelse i forrige århundrede står han som et modsigelses tegn i socialismens og åndsradikalismens tid, han repræsenterer ikke blot det Danmark, som var, han legemliggør det endnu i sin person og sin kamp.

Erindringsbogens første bind går fra 1883 til 1902; den er på samme tid blufærdig og åbenhjertig, skildrer forældrenes og mor-forældrenes hjem i Lyngby og København på grundlag af stærkt personlige breve, som citeres i fyldige uddrag, og på grundlag af ikke mindre personligt farvede erindringsindtryk. Evnen til at gøre en fortælling levende og til at få den til at gribe læseren, enten han nu synes om den eller ej, er i behold i denne bog så fuldt som i nogen tidligere. Man kan finde den overdreven, men man kan ikke komme uden om den. Der er noget betagende ved de personligheder, som altid, i hver linie de skriver, giver sig selv.

Samtidig får læseren en milieu-beskrivelse: tidens landbrugsfaglige og landbrugspolitiske begivenheder og problemer rulles op omkring faderen som midtpunkt; det grundtvigske islæt og den stærke grebthed af alt, som angår Danmarks historie og det danske folks lykke, synes mest at samle sig om indflydelsen fra den birkedal-barfodske familie; det sønderjyske går som et mønster af både smerte og kildevæld til håb og livsmod gennem bogen, skoleerindringerne fra Birkerød står på højde med de bedste skildringer, vi ejer af dansk skole-tilværelse, og person-galleriet, både den nære slægt og den fjernere omgivelse, er skildret med en uforlignelig evne til at karakterisere. Det er en meget betydelig erindringsbog. I vore dage skriver man ellers ikke erindringer, det gjorde man i personlighedernes århundrede, og la Cour er sig til finger-spidserne bevidst som ætling af personlighedernes tidsalder. Man — det gælder ialtfald mig — kan være uenig med ham i adskilligt og jævnlige bliver ikke så lidt irriteret på både manden og bogen, men jeg må bekende, at jeg har overgivet mig. Det er også denne gang lykkedes la Cour at fange en af dem, der ellers nok kunne have lyst til at sige ham imod. Det ægte fornægter sig aldrig.

P. G. Lindhardt.

I. P. Mindebogen, redigeret af Frede Nielsen, A. J. Bech og Kai Edvard Larsen. 158 s. (Dy-Po Bogforlag, 1953).

I. P. Nielsen (1873—1952) var født på Sjælland, men var inden sin død blevet sønderjyde; han var i sin ungdom revolutionær marxist og blev på sine ældre dage en af den danske kongefamilies mest hengivne støtter; han begyndte sit politiske liv som en skarp klassekampstilhænger, og han har nu fået et mindeskrift, hvis redaktion er sammensat af en fhv. socialdemokratisk minister, en medarbejder ved Nationaltidende og en venstredaktør. Hans historiske indsats var at lempe overgangen for de sønderjyske arbejdere fra det tyske socialdemokrati til det danske, og han har derved øvet en betydningsfuld national gerning. Der er før kommet en bog om ham, Thormod Jørgensen: Folketingsmand I. P. Nielsen og Sønderjylland (1939), og nu har hans venner ristet ham runer.

Hovedbidraget er af fhv. trafikminister Frede Nielsen, der for tiden indtil 1895 har kunnet bruge I. P. Niensens optegnelser; længere går de desværre ikke. De andre bidrag er at opfatte som elskværdige varianter over temaet »den uslebne diamant«, som I. P. Nielsen blandt andet blev kaldt.

I en »vennebog«, som den foreliggende, vil man naturligt samle sig om de